

The Effect of Health Workers' Perceptions of Disaster Preparedness and Psychological Resilience On Their Job Satisfaction

Gönül Kılıç^{1,a,*}, Meral Öztürk^{2,b}, Bera Koçak^{3,c}, Beyzanur Yasak^{4,d}, Derya Tutar Baykal^{5,e}

¹Department of Social Works, Faculty of Letters, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

²Department of Social Works, Faculty of Letters, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

³Institute of Social Sciences, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

⁴Institute of Social Sciences, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

⁵Institute of Social Sciences, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 28/10/2024

Accepted: 25/01/2025

ABSTRACT

The objective of this study is to examine the impact of healthcare workers' perceptions of disaster preparedness and psychological resilience on job satisfaction. The study employed a relational survey model and was conducted with a sample of 107 healthcare workers. The 'Personal Information Form', the Disaster Preparedness Perception Scale of Personnel Working in Pre-Hospital Emergency Health Services (HASPAAHA), the Brief Psychological Resilience Scale (BSS) and the Job Satisfaction Scale (JSS) was used to collect the data. The data was analysed using a multiple linear regression model. A total of 36 males (33.6%) and 71 females (66.4%) participated in the study. The findings indicated that healthcare workers had a high level of disaster preparedness perception, above-average psychological resilience and job satisfaction. The "willingness" and "self-efficacy" sub-dimensions of the HASPAHA Scale were found to positively influence JSS, while no effect was observed for the other sub-dimensions. BRS also has a positive effect on JSS. Thus it can be concluded that healthcare workers' willingness to be prepared for disasters, their high self-efficacy regarding the appropriate response to such events, and their psychological resilience are associated with increased job satisfaction. Thus, in order to increase job satisfaction among healthcare workers, it is necessary to enhance their preparedness for disasters and provide support for their psychological resilience.

Keywords: Health Workers, Disaster Preparedness Perception, Psychological Resilience, Job Satisfaction

Sağlık Çalışanlarının Afetlere Hazırlık Algıları ve Psikolojik Sağlıklarının İş Tatminleri Üzerine Etkisi

Öz

Bu araştırma, sağlık çalışanlarının afetlere hazırlık algıları ve psikolojik sağlıklarının iş tatminleri üzerine etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmış olup 107 sağlık çalışanıyla araştırma gerçekleştirilmiştir. "Kişisel Bilgi Formu", Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Personelin Afetlere Hazırlık Algısı Ölçeği (HASPAAHA), Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği (KPSÖ) ve İş Tatmini Ölçeği (İTÖ)'nin kullanıldığı çalışmada, verilerin analizinde çoklu doğrusal regresyon analizinden faydalanılmıştır. Bulgulara göre araştırmaya katılanların 36'si erkek (%33,6) 71'i kadındır (%66,4). Sağlık çalışanlarında yüksek düzeyde afet hazırlık algısı, ortalamadan üzerinde psikolojik sağlık ve iş tatmini saptanmıştır. HASPAHA Ölçeğinin istek ve öz yeterlilik alt boyutları İTÖ'yü pozitif yönde etkilerden diğer alt boyutların bir etkisi saptanamamıştır. Benzer şekilde KPSÖ'de İTÖ'yü pozitif yönde etkilemektedir. Bulgulardan sağlık çalışanlarının afetlere hazırlıklı olmaya istekli olmaları, afet anı ve sonrasında ne yapacakları konusunda kendilerini yeterli görmeleri ve psikolojik açıdan sağlam hissetmelerinin iş tatminlerini yükselttiği söylenebilir. Sonuçta sağlık çalışanlarının iş tatminlerinin yükseltilebilmesi için afetlere hazırlık düzeylerinin artırılması ve psikolojik sağlıklarının desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Çalışanları, Afetlere Hazırlık Algısı, Psikolojik Sağlık, İş Tatmini

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

^a gonulkilic@cumhuriyet.edu.tr

^c berakocak1805@gmail.com

^e deryatutar244@gmail.com

^b ORCID: 0009-0009-6190-0719

^d ORCID: 0009-0001-3837-9453

^e ORCID: 0009-0006-6855-2153

^b mrozturk@cumhuriyet.edu.tr

^d BeyzanurYasak58@gmail.com

^b ORCID: 0000-0001-7570-5361

^d ORCID: 0009-0006-8614-2852

How to Cite: Kılıç, G., Öztürk, M et al. (2025) The Effect of Health Workers' Perceptions of Disaster Preparedness and Psychological Resilience On Their Job Satisfaction, CUJOSS, 49(1): 65-71

Giriş

Afetler; sosyal, ekonomik ve fiziksel kayıplara yol açan, yaşamın doğal akışını bozarak insan faaliyetlerini kesintiye uğratan ve toplumu olumsuz yönde etkileyen olaylardır (Ergünay, 2008). Bu olaylar doğal nedenlerle oluşabileceği gibi teknolojik nedenler veya insan kaynaklı olarak da meydana gelebilmektedir, ancak tarih boyunca en büyük can ve mal kayıpları doğal afetler sonucu yaşanmıştır. Doğal afetler özellikle son yüzyılda ciddi oranda artmış, 1900-2022 yılları arasında dünya genelinde yaklaşık 25.470 afet meydana gelmiştir (Usta, 2023). Afet sayısının her geçen gün artması can ve mal kayıplarını önlemek için afetlere hazırlıklı olmanın önemini ortaya koymaktadır (Işık ve ark., 2012).

Afetlere hazırlıklı olmak afet risk yönetiminin ana bileşenlerinden birisidir (Şahin, 2009). Başarılı bir afet risk yönetimi içinse afet yönetim planı oluşturulması gereklidir. Bu planın afet öncesi, afet anı ve afet sonrasında hazırlıklarla ilgili bilgileri içermesi gerekmektedir. Afet hazırlığı, tehlike ve risklerin belirlenmesi ile başlayıp belirlenen riskler doğrultusunda gerekli önlemler alınarak, toplumun afet riski konusunda bilgilendirilmesi ve baş edebilme kapasitelerinin artırılması ile devam eden bir süreçtir (Şahin, 2009). Bu sürecin en kritik aktörlerinden biri ise sağlık çalışanlarıdır. Afetlerin zararlı etkilerinin azaltılması, etkili bir sağlık hizmeti sunumunu gerektirir (Hohman, 2008). Sağlık çalışanları, afetler sırasında yalnızca tıbbi yardım sağlamakla kalmaz, aynı zamanda psikolojik destek sunarak toplumsal iyileşmeye de katkıda bulunurlar. Bu bağlamda, sağlık çalışanlarının afetlere hazırlıklı olması, yalnızca bilgi ve becerilerle değil, aynı zamanda psikolojik sağlamlıklarıyla da doğrudan ilişkilidir. Psikolojik sağlamlık bireyin travmalar, tehditler veya önemli stres kaynaklarına karşı uyum sağlama süreci ile değişim ve felaketlerin üstesinden başarıyla gelebilme yeteneği olarak tanımlanır (Çam ve Büyükbayram, 2017). Psikolojik sağlamlık esasında kişinin toparlanma kapasitesine dayanır, bireyin stresli durumlarla karşılaştığında daha önce sahip olduğu becerilere ve davranış kalıplarına geri dönebilme yetisini ifade eder (Garmezy, 1993). Psikolojik açıdan sağlam bireyler, olumsuz gelişmelere ve bireysel gelişim süreçlerini kesintiye uğratabilecek zorluklara rağmen başarılı bir adaptasyon süreci geçirirler (Luthar ve Cicchetti, 2000). Psikolojik sağlamlık çalışan bireylerin iş yerinde karşılaştıkları stresi yönetebilmesi, sorunları daha hızlı çözebilmesi ve sorumluluklarını zorlanmadan yerine getirebilmesi açısından kritik bir rol oynar (Özdemir ve Adıgüzel, 2021). Afetler gibi olağanüstü durumlarla başa çıkabilme yeteneği, sağlık çalışanlarının afet anında duygusal dayanıklılıklarını ve işlerini sürdürebilme kapasitelerini doğrudan etkiler. Sağlık çalışanlarının afetlere hazırlık algılarının (Olivia, 2021; Quing, 2021) ve psikolojik sağlamlıklarının (Başer, 2020; Hoşgör ve Yaman, 2022; Hou vd., 2022; Shahrabaki, 2023) bireylerin iş yerindeki rollerine yönelik duygusal tepkilerinin bir yansıması olarak (Locke, 1976; Vroom, 1967) tanımlanan iş

tatmini üzerinde de önemli etkilere sahip olabileceği de ortaya konmuştur. Ancak, araştırmaların değişkenler arasındaki ilişkiyi tek tek incelediği görülmektedir. Literatürde sağlık çalışanlarının hem afetlere hazırlık algıları hem de psikolojik sağlamlıklarının iş tatminine olan etkilerini birlikte ele alan bir çalışmaya henüz rastlanmamıştır. Literatürdeki bu boşluktan yola çıkarak bu çalışma, sağlık çalışanlarının afetlere yönelik hazırlık algılarının ve psikolojik sağlamlıklarının iş tatminleri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma bulgularının sağlık çalışanlarının afetlere yönelik daha dirençli hale gelmelerini sağlamak amacıyla stratejiler geliştirilmesine katkıda bulunması hedeflenmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma türlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ve/veya daha farklı nicel değişken arasındaki ilişkinin veya birbirini etkileme durumunun bir korelasyon katsayısı aracılığıyla ortaya çıkarılmasıdır (Bekman, 2022).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada sosyo-demografik özellikler (cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, medeni durum vb.) hakkında bilgi elde etmek için kişisel bilgi formu, Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Personelin Afetlere Hazırlık Algısı Ölçeği (HASPAHA), Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (KPSÖ) ve İş Tatmini Ölçeği kullanılmıştır.

Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Personelin Afetlere Hazırlık Algısı Ölçeği (HASPAHA): Tercan ve Şahinöz (2021) tarafından geliştirilen HASPAHA ölçeği 28 madde ve beş boyuttan (istek, önem, öz yeterlilik, müdahale becerisi ve yarar) oluşmaktadır. İstek; bireylerin afet hazırlığına yönelik hizmet içi eğitimlere, bilimsel etkinliklere ve kurumsal tatbikatlara katılmakta isteklilik durumu; Önem, bireylerin afet planlarının oluşturulması, zarar azaltma çalışmalarının yürütülmesi, afet anında kullanılacak iletişim ağının belirlenmesi, diğer ekiplerle (AFAD, itfaiye vs.) koordineli olarak çalışmanın ve olay yerinin güvenli hale getirilmesine yönelik gösterilen önem; Öz-yeterlilik, bireyin afette hazırlık sürecinde kendine olan güveni; Müdahale becerisi: Bireylerin afet yönetiminin hazırlık, afet aşaması ve afet sonrası aşamaya aktif olarak katıldığı ve rollerini yerine getirirken kullandığı tüm beceriler; Yarar, bireyler tarafından afet sonrası stres bozukluğu semptomları olan afetzedenin nasıl değerlendirileceği, afet anında fiziksel ve duygusal tepkilerini yönetilmesi ve afet sonrasında psikolojik destek sağlama konularında ortaya konulan yarardır.

Ölçek 5'li likert tipi (1= Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum) cevaplar içermekte olup ters maddeler bulunmamaktadır. Ölçekten en düşük 28 en yüksek 140 puan alınabilir. Elde edilen puanlar arttıkça katılımcının afetlere hazırlık algısı artmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,925 olarak hesaplanmıştır. Bu

çalışmada HASPAHA ölçeğinin güvenilirlik değeri 0,965 olarak hesaplanmıştır.

Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği (KPSÖ): Smith ve diğ. (2008) tarafından geliştirilen ve Doğan (2015) tarafından adapte edilen ölçek 6 maddeden, tek boyuttan ve 5'li likert tipi (1=Hiç Uygun Değil, 5= Tamamen Uygun) cevaplardan oluşmaktadır. Ölçekte 2, 4, ve 6. maddeler tersten kodlanmaktadır. Ölçekten alınan puan yükseldikçe psikolojik sağlık düzeyi de yükselmektedir. Ölçeğin güvenilirlik analizi test tekrar test yöntemi ile yapılmış sırasıyla .80 ile .91 arasında değişen değerlerde bulunmuştur. Bu araştırma kapsamında KPSÖ 'nün güvenilirlik değeri ise 0,712 olarak hesaplanmıştır.

İş Tatmini Ölçeği: Brayfield ve Rothe (1951) tarafından geliştirilen iş tatmini ölçeği Bilgin (1995) tarafından Türkçeye çevrilmiş, geçerlik güvenilirlik çalışması ise Keser ve Öngen Bilir (2019) tarafından yapılmıştır. Kullanım kolaylığı sağlamak amacıyla ölçekteki ters maddeler Başol ve Çömlekçi tarafından kaldırılmış, tüm maddeler tekrar yorumlanmıştır. Ölçek 5 maddeden ve 5'li likert (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum) tipi cevaplardan oluşmaktadır. Ölçekten alınan puan arttıkça iş tatmini artmaktadır. Başol ve Çömlekçi (2020) tarafından yapılan güvenilirlik analizinde iç tutarlık katsayısı 0.929 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise ölçeğin iç tutarlık katsayısı 0,901 olarak hesaplanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Sivas il genelindeki hastane ve Sivas 112 Baş Hekimliği bünyesinde görev yapan sağlık çalışanlarından (doktor, hemşire, ATT, sağlık memuru, teknisyeni vb.) oluşmaktadır. Kolayda ve kartopu örnekleme tekniği ile ulaşılabilen 121 kişiye anket uygulanmış ancak uç değerler içeren verilerin çıkarılmasıyla analize katılan kişi sayısı 107 kişiye düşmüştür. Araştırmaya 36'si erkek (%33,6) 71'kadın (%66,4) olmak üzere 121 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması ($\bar{x}=35,51 \pm 8,87$) olup 55'i (%51,4) hemşire, 13'ü (%12,1) doktor, 20'si (%18,7) paramedik, 19'u (%17,8) diğer sağlık çalışanlarından (sağlık teknisyeni, sağlık memuru, tıbbi sekreter vb.) oluşmaktadır. Katılımcıların 37'si (%34,6) bekar, 70'si (%65,4) evlidir.

Verilerin Toplanma Süreci ve Analizi

Anket formu Google Formlar aracılığıyla 14 Temmuz -18 Ağustos 2023 tarihleri arasında katılımcılara uygulanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS 23.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinden önce araştırmada kullanılan ölçeklerin verilerinin normallik dağılımları incelenmiş çarpıklık ve basıklık katsayılarının her üç ölçek içinde ± 1.5 aralığında olduğu tespit edilmiştir

(Tabachnick ve Fidell, 2013). Analizlerde betimsel analizlerde ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler, yüzde ve frekans hesaplamaları yapılmış, açıklayıcı analizlerde çoklu doğrusal regresyon analizinden faydalanılmıştır. İstatistiki analizler %95 güven aralığında 0.05 hata payında gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Değişkenlere İlişkin Betimleyici İstatistikler

Katılımcıların HASPAHA ölçeğinin toplamından aldıkları ortalama puan ($\bar{x}=3,99 \pm 0,77$) yüksek düzeyde afetlere hazırlık algısına sahip olduklarını göstermektedir. Katılımcılar en yüksek ortalamayı önem alt boyutundan ($\bar{x}=4,33, \pm 0,72$), en düşük ortalamayı ise öz-yeterlilik alt boyutundan ($\bar{x}=3,66 \pm 1,03$) almışlardır. KPSÖ ortalaması ise ($\bar{x}=3,30 \pm 0,71$) katılımcıların ortanın üzerinde psikolojik sağlamlığa sahip olduklarını göstermektedir. İTÖ ölçeğinin ortalama puanı ($\bar{x}=3,46 \pm 1,06$) örneklemin ortalamasının üzerinde iş tatminine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Değişkenler Arası İlişkiler ve Regresyon Analizi

Değişkenler arası ilişki Pearson korelasyon katsayısı ile hesaplanmış HASPAHA ve KPSÖ arasında pozitif yönlü orta düzeyde ($r=0,400; p<0,05$) bir ilişki tespit edilmiştir. HASPAHA ölçeğinin istek ($r=0,362; p<0,05$), önem ($r=0,310; p<0,05$), özyeterlilik ($r=0,375; p<0,05$), müdahale becerileri ($r=0,344; p<0,05$), yarar alt boyutları ile ($r=0,206; p<0,05$) psikolojik sağlık arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişkiler saptanmıştır. HASPAHA ile İTÖ arasında yine pozitif yönlü zayıf ($r=0,362; p<0,05$); KPSÖ ve İTÖ arasında ise ($r=0,406; p<0,05$) pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki görülmüştür. Aşağıdaki tabloda ölçekler arası ilişkiler HASPAHA ölçeğinin alt boyutları da dahil olacak şekilde gösterilmiştir.

Korelasyon analizi sonrası çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Modele HASPAHA ölçeğinin alt boyutları (istek, önem, özyeterlilik, müdahale becerileri ve yarar) ve KPSÖ ölçeği eklenmiştir. Model istatistiksel olarak anlamlı olup ($p<0,05$), modelin İTÖ'yü açıklama gücü %26'dır ($F_{(6,100)}=5,968; p<0,05$). Modele dahil edilen istek ($\beta=,290; p<0,05$) ve özyeterlilik alt boyutları ($\beta=,363; p<0,05$) İTÖ'yü pozitif yönde etkilerden; diğer alt boyutların bir etkisi saptanamamıştır. KPSÖ ise İTÖ'yü yine pozitif yönde ($\beta=,406; p<0,05$) etkilemektedir. Bulgulardan afetlere hazırlıklı olmaya istekli olanlar ile özyeterliliği yüksek olanların iş tatmin düzeyinin yükseldiği söylenebilir. Buna ek olarak psikolojik sağlamlılık düzeyi yüksek olanların iş tatminleri de yükselmektedir. Bulgular Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 1. Değişkenlere İlişkin Betimleyici İstatistik Değerleri
Table 1. Descriptive Statistics Values for Variables

DEĞİŞKENLER	N	Min.	Max.	$\bar{x}$	ss.
İstek	107	1	5	4,11	,87
Önem	107	1	5	4,33	,72
Öz-yeterlilik	107	1	5	3,66	1,03
Müdahale becerileri	107	1	5	4,09	,99
Yarar	107	1	5	3,68	1,08
HASPAHA Toplam	107	1	5	3,99	,77
KPSÖ Toplam	107	1	5	3,30	,71
İTÖ Toplam	107	1	5	3,46	1,06

Tablo 2. Değişkenler Arası İlişkiler

Table 2. Relationships Between Variables

DEĞİŞKENLER	1	2	3	4	5	6	7	8
1.İstek	1							
2.Önem	,545**	1						
3.Özyeterlilik	,516**	,768**	1					
4.Müdahale Becerileri	,342**	,654**	,753**	1				
5.Yarar	,409**	,6571**	,705**	,683**	1			
6.HASPAHA	,652**	,825**	,937**	,851**	,799**	1		
7.KPSÖ	,362**	,310**	,375**	,344**	,206*	,400**	1	
8.İTÖ	,373**	,223*	,295**	,273*	,231*	,362**	,406**	1

**p<0,05; *p<0,01

Tablo 3. Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Table 3. Multiple Linear Regression Analysis

Model	Değişkenler	B	t	p	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	R	R ²
Model 1	İstek	0,290	2,207	0,03*	0,636	1,573	2,026	0,513	0,264
	Önem	-	-	0,09	0,376	2,657			
	Öz-yeterlilik	0,349	1,709						
	Müdahale	0,363	1,950	0,04*	0,226	4,333			
	Becerileri	-	-	0,85	0,329	2,705			
	Yarar	0,028	0,184						
		-	-	0,89	0,381	2,318			
	KPSÖ	0,016	0,128						
	0,406	2,840	0,00*	0,845	1,268				

*p<0,05

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma sağlık çalışanlarının afete hazırlık algıları ve psikolojik sağlamlıklarının iş tatmini üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın bulguları, bu değişkenlerin birbirleriyle güçlü bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir.

İlk olarak, sağlık çalışanlarının afete hazırlık algılarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların afete hazırlık algılarının özellikle önem, istek ve müdahale becerileri gibi alt boyutlarda yüksek olması, önceki araştırmalarla benzerlik göstermektedir (Aslantaş ve Tabuk, 2021; Göktekin, 2018; Tercan, 2015). Bu durum, sağlık çalışanlarının büyük bir kısmının geçmişte afete maruz kalmış olmaları (%50) veya afet bölgelerinde görev almış olmalarından (%44,9) kaynaklanabilir. Bir afete maruz kalmak veya tanıklık etmenin (medya, yakınlarının afet yaşanan bölgede bulunması vb. yollarla) afete hazırlıklı olmanın önemi ile ilgili bilinç düzeylerini yükseltmesi muhtemeldir. Bunun yanında AFAD başkanlığında verilen hizmet içi eğitimlerin de afetlere hazırlık algısını yükseltmiş olma ihtimali söz konusudur (AFAD, 2021 Afet Eğitim Yılı'nda 51 Milyon Kişiye Eğitim Hedefini Aştı, 2021). Nitekim Aslantaş ve Tabuk (2021) tarafından yapılan bir afetler konusunda eğitim alan personellerin afet hazırlık algılarının diğerlerine göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde Özcan (2013)'da özellikle afet eğitimi alan hemşirelerin afet hazırlık algılarının yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmanın ikinci bulgusu katılımcıların psikolojik sağlamlık düzeylerinin yüksek olduğudur. Sağlık

çalışanlarının psikolojik sağlamlık düzeylerini ölçen araştırmaların pek çoğunda psikolojik sağlamlıklarının Sağlık çalışanlarının psikolojik sağlamlıklarının genellikle orta ve yüksek düzeyde olduğu, önceki araştırmalarla uyumludur (Bozdağ ve Ergün, 2021; Hökkaş, 2019; Öztürk vd., 2024; Ünalı, 2024). Hastalık, kriz ve afet gibi beklenmeyen travmatik deneyimler yaşayan hasta ve hasta yakınları en sık karşılaşan meslek elemanları sağlık çalışanlarıdır. Sağlık çalışanları zor durumlarla baş edebilmek için gerekli olan becerileri hem eğitim hayatlarında hem de mesleğe başladıklarından itibaren aldıkları hizmet içi eğitimlerle geliştirmeye çalışırlar. Zamanla çeşitli zor durumlarla başa çıkma konusunda deneyim kazanan sağlık çalışanlarının psikolojik sağlamlıkları da yükselir. Nitekim yaş ve mesleki deneyim arttıkça psikolojik sağlamlığın arttığını gösteren pek çok çalışma (Hökkaş, 2019; Günay Turan, 2023; Kılıç, 2024; Muhsinoğlu, 2023) mevcuttur. Afetler, sağlık çalışanları üzerinde hem fiziksel hem de psikolojik baskı yaratmaktadır, psikolojik sağlamlığı yüksek olan sağlık çalışanları bu baskılar karşısında daha hızlı toparlanmakta, mesleki sorumluluklarını sürdürebilmekte ve etkin hizmet sunabilmektedir.

Araştırmanın üçüncü bulgusu katılımcıların yüksek düzeyde iş tatminine sahip olduğudur. Araştırma bulgusu literatür ile uyumludur. Yapılan bir araştırmada sağlık çalışanlarının %79,88'i işlerinden memnun olduğunu ifade etmektedir (Khamlub vd., 2013; Nylenna vd., 2005). Sağlık kurumlarında iş tatminini etkileyen faktörlerden en önemlisi hasta memnuniyetidir. (Tzeng ve Ketefian, 2002). Sağlık çalışanlarının bir hastanın hayatına dokunması,

yaşamını iyileştirmesi çalışanların manevi anlamda doyuma ulaşmasını sağlayabilir. Aynı zamanda hastanın sağlık durumunun iyileştiğini görmek çalışanlarda başarı hissini arttıracığından mesleki motivasyonu yükselecek ve buna bağlı olarak iş tatmini de artacaktır. (Özkalp vd., 2013). Afetler, çalışanlarda önemli stres yaratan travmatik olaylar olabilir. Bir afet planı dahilinde çalışanlara gerekli eğitim verildiğinde çalışanlar afetlere kendilerini hazırlıklı hissedeceğinden bu duygu çalışanların moralini yükseltecektir. Bu da iş doyumunu yükseltebilir. Bir afet hazırlık planının yarattığı güvenlik ve hazırlık duygusu, çalışanların moralini yükseltmeye yardımcı olabilir, işleri hakkında kendilerini daha güvende hissetmelerini sağlayabilir ve bu da yüksek üretkenliğe ve iş memnuniyetine yol açabilir.

Araştırmada afetlere hazırlıklı olmaya istekli sağlık çalışanların iş tatminlerinin olumlu yönde arttığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde Gowan, Kirk ve Sloan (2014) tarafından Yeni Zelanda’ da sel felaketi mağdurlarıyla yapılan bir çalışmada evlerini yükselterek sel öncesi hazırlık yapanların yaşam kalitesi ve doyumlarında yükselme olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Qing ve arkadaşlarının (2021) Çin’de Wenchuan ve Lushan depremlerinden en çok etkilenen bölgelerdeki kişilerle yaptıkları çalışmada afetlere hazırlıklı olmanın, bireylerin mutluluğu, yaşam memnuniyeti ve genel sağlıkları üzerinde önemli bir pozitif etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Afet durumlarında görev bilinci yüksek olan sağlık çalışanları, işlerine daha fazla önem vermekte ve bu doğrultuda daha istekli davranmaktadır. Bu durum, afete hazırlığının iş tatmini üzerindeki etkisinin güçlü bir şekilde hissedilmesine neden olmaktadır. İş motivasyonu yüksek olan bireylerin iş tatminlerinin de yüksek olması olasıdır. Nitekim literatürde iş motivasyonunun iş doyumuyla pozitif ilişkisi pek çok çalışmada gösterilmiştir (Ayup ve Rafif, 2011). Bunun yanında afetlere hazırlıklı olma konusunda istekli olan sağlık çalışanlarının, acil durumlarda kendilerini daha kontrollü ve güvende hissetmeleri de iş tatminlerini artırabilir. Hazırlıklı olmak, belirsizlik ve kaosu yönetme yeteneğini artırır. Bu kontrol duygusu, iş tatminini yükseltir çünkü çalışanlar zorlu durumlara başa çıkabileceklerini bilirler.

Araştırmada afet anında kendi becerisine ve yeteneğine güvenen sağlık çalışanlarının iş doyumunun yüksek olduğu da ortaya konmuştur. Bulgu literatürle uyumludur (Okan vd., 2023; Yalçın ve Hırlak, 2022; Baysal, 2010). Öz yeterlilik duygusu yüksek olanların iş doyumunun yüksek olmasının mesleki yeteneklerine duydukları güvenle ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Kriz anında hem kendisi hem de diğer insanların sağlığı ve güveni için ne yapabileceğini bilen sağlık çalışanlarının özgüvenleri de yüksektir. Bu özgüven, afet sırasında doğru müdahale yapabilmek için sahip sağlık çalışanlarının stresini azaltır. Bu da iş doyumunu artırabilir (Lai ve Chen, 2012). Bununla beraber afetlere müdahale etme becerisine sahip olmak, sağlık çalışanlarına anlamlı bir başarı ve tatmin duygusu sağlar. Hayat kurtarma, acil müdahale yapma ve topluma katkı sağlama gibi görevlerini başarıyla yerine getirdiklerinde, işlerinin

önemini ve etkisini daha iyi hissederler. Bu başarı duygusu, iş tatminini büyük ölçüde artırır (Lawler ve Porter, 1967).

Araştırmamızın son bulgusu psikolojik sağlamlığın sağlık çalışanlarının iş doyumunu pozitif yönde artırdığıdır. Bulgu önceki araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir (Mantas-Jiménez vd., 2022; Öztürk vd., 2024; Shahrabaki vd., 2023). Bu durumun psikolojik sağlamlığın iş stresini düşürmesi (Flanagan & Flanagan, 2002), stresli olaylara uyum sağlamayı kolaylaştırması (Stephens, 2013) ve mesleki tükenmeyi azaltması (Heritage vd., 2019) ile ilişkili olduğu söylenebilir. Afetler sırasında yüksek düzeyde stres ve travmatik olaylarla karşılaşmak kaçınılmazdır. Psikolojik sağlamlığı yüksek olan sağlık çalışanları, bu tür zor durumlarda daha dirençlidir. Zorluklar karşısında pes etmek yerine, olayları daha soğukkanlı ve etkili bir şekilde yönetirler. Bu yetenek, iş stresini azalttığı gibi, zorlu şartlar altında bile görevlerini başarılı bir şekilde yerine getirmelerini sağlar. Bu başarı hissi, iş tatminlerini artırır. Ayrıca psikolojik sağlamlığı yüksek olan çalışanlar, duygusal ve zihinsel dayanıklılıkları sayesinde tükenmişlikten daha az etkilenebilirler. Afet sürecinde stresi yönetebilme ve hızlı bir şekilde toparlanabilme yetenekleri, onların işlerine olan motivasyonlarını ve bağlılıklarını korumalarına yardımcı olur. Tükenmişlik yaşamadıkları için iş tatminleri de yüksek olur. Son olarak psikolojik sağlamlığı yüksek olan bireylerin daha fazla dayanıklılığa sahip oldukları için yoğun çalışma temposuna ve zorlu koşullara rağmen daha yüksek performans göstermesi, yüksek performansın, iş doyumunun artmasına katkıda bulunması da (Lawler ve Porter, 1967) iki değişken arasında pozitif yönlü ilişkiyi açıklayabilir.

Çalışmanın çıktıları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. Sağlık çalışanlarının afetlere hazırlık algısı düzeylerini artırmak için periyodik olarak kapsamlı afet eğitimleri ve simülasyon tatbikatları düzenlenmesi; bu eğitimlerde, afetlerin özellikleri, acil durum müdahale teknikleri ve kriz yönetimi konuları ön planda tutulması ve tatbikatların gerçekçi senaryolar üzerinden gerçekleştirilmesinin çalışanların kriz anında kendilerini daha donanımlı hissetmelerine katkıda bulunacağı söylenebilir.
2. Afet sonrası hızlı ve etkili bir müdahale için, özellikle hastane öncesi sağlık hizmetlerinde görev alan personelin yüksek düzeyde zihinsel ve psikolojik stresle başa çıkabilme becerileri geliştirilmelidir (Nekooei Moghaddam vd., 2014). Bu bağlamda, sağlık çalışanlarının afetlere hazırlık algılarının güçlendirilmesi, onların psikolojik sağlamlıklarını artırarak iş tatminine olumlu katkılar sağlayabilir. Çünkü bazı çalışmalarda afete hazırlık düzeyi ile psikolojik sağlamlık arasında yakından ilişki saptanmıştır (Demirbilek ve Gökçaya, 2022)
3. Psikolojik sağlamlık, afet dönemlerinde sağlık çalışanlarının dayanıklılığını ve etkinliğini koruyabilmesi açısından son derece önemlidir. Yeterli psikolojik sağlamlığa sahip olmayan bireyler ise afet anında karşılaştıkları şok ve diğer zorlu koşullar karşısında hizmet sunma ve başkalarına yardım etme

kapasitelerini kaybedebilirler (Demirbilek ve Gökkaaya, 2022). Bu nedenle, çalışanlara düzenli ve erişilebilir psikolojik destek programları sunulmalı, stres yönetimi, dayanıklılık artırma ve psikolojik ilk yardım gibi konulara odaklanan atölye çalışmaları gerçekleştirilmelidir.

4. İş tatmini, sadece bireysel çabalarla değil, aynı zamanda kurumsal destekle de arttırılabilen bir kavramdır. Afetlerden sonra sağlık çalışanlarının yanında olduklarını hissettiren yönetim yaklaşımları, onların motivasyonunu olumlu yönde etkileyecektir. Bu doğrultuda, afet sonrası süreçte çalışanların dinlenme ve toparlanma süreçlerine katkı sağlayan esnek çalışma saatleri ve psikososyal destek gibi uygulamaların hayata geçirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak afetlerle mücadelede sağlık çalışanlarının psikolojik sağlamlığının arttırılması ve bu süreçte iş tatminlerinin korunması hem mesleki sürdürülebilirlik hem de toplum sağlığı açısından büyük bir gerekli olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. (2021, 14 Aralık). *AFAD 2021 afet eğitiminde 5,1 milyon kişinin eğitim hedefini aştı*. <https://www.afad.gov.tr/afad-2021-afet-egitim-yilinda-51-milyon-kisiye-egitim-hedefini-asti-basin-bulteni-14122021>
- Aslantaş, O., ve Tabuk, M. (2021). 112 il ambulans servisi personelinin afete hazır olma durumu ve hazırlık algısı: Balıkesir ili örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(1), 44-55. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.793961>.
- Ayup, N. ve Rafif, S. (2011) The relationship between work motivation and job satisfaction. *Pakistan Business Review*, 13(2), 332-347.
- Başer, B. (2020). *Sağlık çalışanlarında tükenmişlik, psikolojik dayanıklılık ve iş tatmini arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi.
- Başol, O. ve Çömlekçi, M. F. (2020). İş tatmini ölçeğinin uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 1(2): 17-31.
- Baysal, E. (2010). Hemşirelerde öz-yeterlilik inancı ve iş doyumu arasındaki ilişki: bir üniversite hastanesinde saha çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.
- Bekman, M. (2022). Halkla ilişkiler uygulamalarında nicel araştırma yöntemi: ilişki tarama modeli. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 6(16), 238-258.
- Bilgin, N. (1995). *Sosyal Psikoloji'de Yöntem ve Pratik Çalışmalar*. Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Bozdağ F, Ergün N. (2021). Psychological resilience of healthcare professionals during covid-19 pandemic. *Psychol Reports*, 124(6):2567-2586. <https://doi.org/10.1177/0033294120965477>.
- Brayfield, A. ve Rothe, H. F. (1951). An index of job satisfaction. *Journal of Applied Psychology*, 35(5):307-311.
- Çam O., ve Büyükbayram A. (2017). Hemşirelerde psikolojik dayanıklılık ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri hemşireliği dergisi - Journal of Psychiatric Nursing*;8(2):118-126.
- Demirbilek, Ö. ve Gökkaaya, E. (2022). Acil yardım ve afet yönetimi öğrencilerinde afetlere hazırlık durumları ile psikolojik sağlamlık durumlarının ilişkisinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2): 617-624.
- Doğan. T. (2015). Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.
- Ergünay, O. (2008, Kasım, 11-12). *Doğal afetler ve sürdürülebilir kalkınma*. Deprem sempozyumu. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Flanagan, N. A., ve Flanagan, T. J. (2002). An analysis of the relationship between job satisfaction and job stress in correctional nurses. *Research in Nursing & Health*, 25(4), 282-294. <https://doi.org/10.1002/nur.10042>
- Garmez, N. (1993). Children in poverty: Resilience despite risk. *Psychiatry*, 56, 127-136.
- Gowan, M. E., Kirk, R. C., ve Sloan, J. A. (2014). Building resiliency: a cross-sectional study examining relationships among health-related quality of life, well-being, and disaster preparedness. *Health and quality of life outcomes*, 12, 85. <https://doi.org/10.1186/1477-7525-12-85>.
- Göktekin, Z. (2018). 112 acil sağlık hizmetleri çalışanlarının afet bilinç algı düzeylerinin belirlenmesi; Balıkesir ili örneği. Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Günay Turan, M.(2023). Çalışan kadınların toplumsal cinsiyet algılarının, psikolojik sağlamlık düzeyleri ve stresle baş etme yöntemleriyle olan etkileşimi. Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Heritage, B., Rees, C. S., Osseiran-Moisson, R., Chamberlain, D., Cusack, L., Anderson, J., Fagence, A., Sutton, K., Brown, J., Terry, V. R., Hemsworth, D., ve Hegney, D. G. (2019). A re-examination of the individual differences approach that explains occupational resilience and psychological adjustment among nurses. *Journal of nursing management*, 27(7), 1391-1399. <https://doi.org/10.1111/jonm.12820>.
- Hohman, A.G. (2008). Disaster preparedness of North Dakota nurse practitioners for biological/chemical agents. Doktora Tezi, North Dakota University, A Disquisition Submitted to the Graduate Faculty of Agriculture and Applied Science, North Dakota.
- Hoşgör, H., ve Yaman, M. (2022). *Investigation of the relationship between psychological resilience and job performance in Turkish nurses during the Covid-19 pandemic in terms of descriptive characteristics*. *J Nurs Manag*, 30(1):44-52.
- Hou, J., He, Y., Zhao, X., Thai, J., Fan, M., Feng, Y., ve Huang, L. (2020) The effects of job satisfaction and psychological resilience on job performance among residents of the standardized residency training: a nationwide study in China. *Psychol Health Med*, 25(9):1106-1118.
- Hökkaş, M. (2019). Hemşirelerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ve etkileyen faktörler. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, T.C. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- İşık, Ö., Aydınloğlu, H. M., Koç, S., Gündoğdu, O., Korkmaz, G., ve Ay, A. (2012). Afet yönetimi ve afet odaklı sağlık hizmetleri. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 28(2), 82-123.
- Keser, A. ve Öngen Bilir, K. (2019). İş Tatmini ölçeğinin türkçe güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(3): 229-239.
- Khamlub S, Harun-Or-Rashid M, Sarker MA, Hiroswawa T, Outavong P, Sakamoto J. (2013). Job satisfaction of health-

- care workers at health centers in Vientiane Capital and Bolikhamsai Province, Lao PDR. *Nagoya Journal of Medical Science*, 75(3-4):233-41.
- Kılıç, G. (2024). Sağlık profesyonellerinde merhamet yorgunluğu ve psikolojik sağlamlığın iş-aile yaşam dengesi ile ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Lai, M.C. ve Chen, Y.C. (2012). Self-efficacy, effort, job performance, job satisfaction, and turnover intention: the effect of personal characteristics on organization performance. *International Journal of Innovation, Management and Technology*, 3 (4): 387-391.
- Lawler, E. ve Porter, L. (1967). The effects of performance on job satisfaction. *Industrial Relations*, 7, 20-28. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1468-232X.1967.tb01060.x>.
- Locke, E.A. (1976). The nature and causes of job satisfaction. in: dunnette, M.D., Ed., *Handbook of Industrial and Organizational Psychology*, Vol. 1, 1297-1343.
- Luthar, S. ve Cicchetti, D. (2000). The construct of resilience: Implications for interventions and social policies. *Development and Psychopathology*, 12, 857-885.
- Mantas-Jiménez, S., Lluch-Canut, M. T., Roldán-Merino, J., Reig-García, G., ve Juvinyà-Canal, D. (2022). Resilience and job satisfaction among out-of-hospital emergency medical service professionals: A cross-sectional multi-centric study. *Journal of nursing management*, 30(6), 2084–2092. <https://doi.org/10.1111/jonm.13645>.
- Muhsinoğlu, S. (2023). Bir kamu hastanesinde çalışanların psikolojik sağlamlık düzeylerinin iş motivasyonu ve iş stresi düzeylerine etkisinin değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, T.C. Maltepe Üniversitesi.
- Nekooei Moghaddam, M., Saeed, S., Khanjani, N., ve Arab, M. (2014). Nurses' requirements for relief and casualty support in disasters: a qualitative study. *Nursing and midwifery studies*, 3(1), e9939. <https://doi.org/10.17795/nmsjournal.9939>.
- Nylenna M, Gulbrandsen P, Forde R, Aasland OG.(2005). Unhappy doctor?. A longitudinal study of life and job satisfaction among Norwegian doctor 1994-2002. *BMC Health Services Research*, 8;5: 44. DOI: 10.1186/1472-6963-5-44.
- Okan, F., Kavici Porsuk, S., Yıldırım, M., Dursun, B., vd. (2023). 112 acil sağlık hizmetleri çalışanlarının afetlere hazırlık algısı. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(2), 562-574. <https://doi.org/10.35341/afet.1251028>.
- Olivia, W. (2021). Psychological well-being increases the earthquake disaster preparedness of female nursing students at Universitas Indonesia in 2019. *Enfermeria Clinica*, 31, 386-390. <https://doi.org/10.1016/j.enfcli.2020.09.031>.
- Özcan, F. (2013). Hemşirelerin afete hazır olma durumu ve hazırlık algısı. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.
- Özdemir, N. ve Adıgüzel, V. (2021) Sağlık çalışanlarında sosyal zekâ, benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 12(1): 18-28.
- Özkalp, E., Varoğlu, A., Varoğlu, D., Kirel, A. Ç., ve Acar, P. (2013). *Örgütsel Davranış*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Öztürk, M., Kaya, S. Ve Türk, A. (2024, Mart, 8-10). *İş tatmini, merhamet yorgunluğu ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki: sağlık çalışanları üzerine bir araştırma*. Karadeniz 15th International Conference On Social Sciences.
- Qing, C., Guo, S., Deng, X., ve Xu, D. (2021). Farmers' disaster preparedness and quality of life in earthquakeprone areas: The mediating role of risk perception. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 59, 102252. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2021.102252>.
- Shahrbabaki, P.M., Abolghaseminejad, P., Iari, L.A. et al. (2023). The relationship between nurses' psychological resilience and job satisfaction during the COVID-19 pandemic: a descriptive-analytical cross-sectional study in Iran. *BMC Nurs* 22, 137.
- Smith, B. W., Dalen, J., Wiggins, K., Tooley, E., Christopher, P., ve Jennifer Bernard, J. (2008). The brief resilience scale: Assessing the ability to bounce back. *International Journal of Behavioral Medicine*, 15: 194–200.
- Stephens, T. M. (2013). Nursing student resilience: A concept clarification. *Nursing Forum*, 48(2), 125–133. <https://doi.org/10.1111/nuf.12015>
- Şahin, N. (2009). *"Afet Yönetimi ve Acil Yardım Planları"*. İzmir: TMMOB İzmir Kent Sempozyumu, 131-142.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Tercan, B. (2015). Hemşirelerin afetlere karşı hazır olma durumları ve hazırlık algıları. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gümüşhane Üniversitesi.
- Tercan, B. ve Şahinöz, S. (2021). Hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde çalışan personelin afetlere hazırlık algılarını belirlemeye yönelik ölçek geliştirme: Metodolojik bir çalışma. *Hastane Öncesi Dergisi*, 6(3), 367-379.
- Tzeng, H. M., Ketefian, S., ve Redman, R. W. (2002). Relationship of nurses' assessment of organizational culture, job satisfaction, and patient satisfaction with nursing care. *International journal of nursing studies*, 39(1), 79–84. [https://doi.org/10.1016/s0020-7489\(00\)00121-8](https://doi.org/10.1016/s0020-7489(00)00121-8)
- Usta, G. (2023). Afet yönetimi odağında orman yangınlarının değerlendirilmesi. *Afet Ve Risk Dergisi*, 6(1), 18-35. <https://doi.org/10.35341/afet.1090658>.
- Ünalı, H. (2024). Yoğun bakım hemşirelerinin etik duyarlılık düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.
- Vroom, V. H. (1967). *Work and motivation*. (3. Baskı). New York: John Wiley&Sons.
- Yalçın, A., ve Hırlak, B. (2022). Öz yeterlik algısının çalışan performansı üzerine etkisinde iş tatmininin aracılık rolü. *Gaziantepe University Journal of Social Sciences*, 21(4), 2276-2292. <https://doi.org/10.21547/jss.1164502>.